

Evropské a národní strategie sociálního začleňování – teorie a praxe

Příspěvek na konferenci
„Sociální vyloučení a sociální politika“,
FSS MU Brno 26.5. 2006

Martin Potůček, CESES FSV UK Praha
<http://martinpotucek.cz>

Vymezení problému

Politiky a projekty EU zaměřené na podporu sociálního začleňování se potýkají s mnoha problémy politického, administrativního, koncepčního i kognitivního charakteru. Tento příspěvek se věnuje rozboru těchto úskalí na pozadí praktických přístupů k realizaci Lisabonské strategie EU a Národních akčních plánů sociálního začleňování na evropské a národní úrovni.

Lisabonská strategie (LS)

- LS 2000 „Prodi“: návrh společného obecného rámce, vyvažujícího ekonomické, sociální (a s menším zpožděním i ekologické) priority
- Redefinovaná LS 2005 „Barosso“: do centra pozornosti se dostávají ekonomické priority
- Zkušenost z let 2000-2005 naznačuje rozpor mezi přitakáním národních politických reprezentací LS při jejím přijímání Evropskou radou a politikami, fakticky provozovanými jednotlivými členskými zeměmi.

Nutné předpoklady účinného uplatnění akčních plánů sociálního začleňování

- Politická podpora
- Odpovídající obsahová a metodická úroveň dokumentu
- Dostatečný institucionální rámec strategického řízení

Jak jsme na tom v České republice ve srovnání s jinými členskými zeměmi EU?

Obsahová a metodická úroveň NAPSI 2004-2006, ČR

- Jde převážně o shrnutí jiných dokumentů týkajících se dané problematiky – „*sběrný koš*“
- Vágní stanovení cílů
- Neadresné vymezení konkrétní odpovědnosti
- Neexistence sankčního mechanismu v případě neplnění
- Poskytnutí prostoru pro účast aktivním, ale absence prostředků k zajištění účasti indiferentních (např. ministerstva financí, ministerstva spravedlnosti)
- Absence funkčních vazeb na jiné strategické dokumenty (Strategie udržitelného rozvoje, strategie hospodářského růstu etc.)

Národní akční plán sociálního začleňování 2004-2006, ČR (NAPSI)

- NAPSI odpovídal politickým prioritám české vlády a stal se i důležitou součástí jejího úsilí o úspěšný vstup do EU.
- Příprava a realizace NAPSI se uskutečňovaly v režimu fungování veřejné správy, který nebyl připraven ani vybaven pro účinné uplatnění strategické dimenze řízení.
- Otevřená metoda koordinace (OMK) se bez dostatečného institucionálního rámce a odpovídajících implementačních dovedností stává bezzubou.

Nutné předpoklady účinného uplatnění akčních plánů sociálního začleňování

Jak jsme na tom v České republice?

Politická podpora	+
Odpovídající obsahová a metodická úroveň dokumentu	-
Dostatečný institucionální rámec strategického řízení	-

Užití kvantifikovaných cílů (+ ... cíle byly kvantifikovány)
v Národních akčních plánech sociálního začleňování
nových členských zemí EU 2004-2006 (podle Report 2005)

Země	Příjem / deprivace	Dlouhodobá nezaměstnanost / zaměstnávání ohrožených skupin	Vzdělávání	Zdraví	Nepřímá podpora (zvyšování zaměstnanosti, snížení počtu osob na sociálních dávkách...)	Podpora na vstupu (pomoc bezdomovcům, integrace imigrantů...)
Kypr						
Česko					+	
Estonsko	+	+	+	+	+	+
Maďarsko		+	+	+	+	+
Lotyšsko					+	+
Litva	+	+			+	+
Malta		+	+		+	
Polsko	+	+	+	+	+	+
Slovensko					+	+
Slovinsko		+	+		+	+

Nutné předpoklady účinného uplatnění akčních plánů sociálního začleňování

Jak jsou na tom jiné členské země EU (příklady)

Kritérium	+	-
Politická podpora	Irsko Finsko od 2003	Finsko do 2003
Odpovídající obsahová a metodická úroveň dokumentu	Maďarsko Estonsko Litva	Belgie Itálie Irsko
Dostatečný institucionální rámec strategického řízení	Slovinsko	Řecko

Literatura

Atkinson, A.B., Cantillon, B., Marlier, E., Nolan, B.: Taking forward the EU Social Inclusion Process. The Independent Report commissioned by the Luxembourg Presidency of the Council of the European Union. Luxembourg 2005.

www.ceps.lu/eu2005_lu/inclusion

Národní akční plán sociálního začleňování 2004-2006. Praha, Ministerstvo práce a sociálních věcí 2005. <http://www.mpsv.cz/scripts/clanek.asp?lg=1&id=5473>.

Potůček, M.: Deficity a možnosti strategického řízení v ČR. In: Kabele, J. – Potůček, M. – Prázová, I. – Veselý, A.: (eds.) *Rozvoj české společnosti v EU. Praha, Část I. Sociologie. Prognostika a správa*. Praha, Matfyzpress 2004, s. 307-321.

Rákoczyová, M. – Mareš, P.: Sociální vyloučení a chudoba v ČR ve srovnání se zeměmi EU. In: Kolektiv autorů: *Směřování české sociální politiky s důrazem na agendu Lisabonské strategie*. Brno, VC VÚPSV ČR 2005. Výzkumná zpráva, s. 29-58.

Report on Social Inclusion 2004. An Analysis of the National Action Plans on Social Inclusion (2004-2006) submitted by the 10 new Member States. (2005)
Brussels: European Commission, Commission Staff Working Paper, SEC(2004)256.

Děkuji za pozornost!

*Další analýzy k danému tématu
naleznete na*

<http://martinpotucek.cz>